

SIOS seminarium om

**Integration
av invandrare och etniska minoriteter
i ett europeiskt perspektiv**

**25-26 november 2000
Stockholm**

SIOS

Samarbetsorgan för etniska
organisationer i Sverige

Bellmansgatan 15, 1tr
118 47 Stockholm
tel 46-8-643 90 60
fax 46-8-643 90 68
www.sios.org

Sammanfattning

Föreliggande skrift är rapporten från SIOS seminarium *Integration av invandrare och etniska minoriteter i ett europeiskt perspektiv*. Seminariet ägde rum i Stockholm den 25 och 25 november 2000 och hade som deltagare representanter för organisationer för etniska och språkliga minoriteter i Europa och SIOS förbund, en representant för Polska Ambassaden i Sverige, ABF:s internationelle sekreterare och riksdagsledamot Göran Magnusson.

Seminariet är ett led i SIOS arbete för att främja samarbetet bland etniska organisationer i Europa.

I seminariet diskuterades *EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna* och Europarådets rapport *Diversity and Cohesion: new challenges for the integration of immigrants and minorities*. Båda dokumenten ger insyn i det integrationspolitiska arbete som förs i Europa idag. Dessutom diskuterades förutsättningarna för att bilda nätverk bland etniska organisationer i Europa.

I slutdokumentet från seminariet uttrycks vår övertygelse om att det är möjligt att bilda ett fredligt, mångkulturellt och socialt Europa. Det konstaterades också nödvändigheten att etniska organisationer etablerar ett samarbete. Som ett steg i den riktningen beslutades att bilda ett nätverk med syfte att utbyta idéer och information för att skapa opinion kring följande områden: språk och kultur, demokratifrågor och diskrimineringsfrågor. Nätverket ska arbeta på olika nivåer med början i de nordiska länderna. En arbetsgrupp tillsattes för detta ändamål.

Julio Fuentes

Förord

SIOS har länge varit intresserad av att främja samarbetet bland invandrarorganisationer i Europa. Detta intresse föds av själva SIOS grundidé: en plattform för samarbete mellan organisationer för både europeiska och icke-europeiska invandrare, arbetskraftsinvandrare och flyktingar, minoriteter och etniska grupper. Vi upptäckte snart att vi trots dessa olikheter hade mycket gemensamt: intresset för att bekämpa den dolda och den öppna diskrimineringen på arbetsmarknaden, intresset för att kämpa för rätten att behålla och utveckla vårt språk och vår kultur, intresset för att främja en lyckad integration av våra grupper i majoritetssamhället baserad på ömsesidig respekt, intresset för att gemensamt med majoritetsbefolkning arbeta för att bygga ett mångkulturellt och mer demokratiskt Sverige.

I vår strävan efter att utvidga vårt samarbete över gränserna har vi under årens lopp organiserat olika konferenser och seminarier, deltagit i olika projekt, skrivit många dokument. Svårigheterna har varit många och kan resumeras på följande sätt. Bilden av invandrarorganisationer i Europa är mångfacetterad och beror på de europeiska ländernas historia och förutsättningar. I några länder är invandrarorganisationer nära bundna till fackföreningar och politiska partier, medan i andra bedriver de direkt social- och hjälpverksamhet. I återigen andra är invandrarorganisationerna mest inriktade mot solidaritetsarbete med ursprungsländerna osv.

Under åren har vi kommit till övertygelsen om att "den svenska modellen" var värd att försvaras och även den som bäst fungerade i praktiken. Det vi väsentligen menar med den svenska modellen, är rikstäckande etniska organisationer, partipolitiskt och religiöst obundna, som får erkännande och ekonomiskt stöd av samhället för att bedriva integrationspolitik dvs både främja integrationen av deras medlemmar i majoritetssamhället och försvara och utveckla deras språk och kultur.

I vår strävan att skapa samarbetet med andra invandrarorganisationer i Europa har första svårigheten varit att hitta samarbetspartner vilkas målsättningar och arbetssätt liknade våra. Andra vanligt förekommande svårigheter har varit : brist på ekonomiska resurser och tid, svårigheter att hålla kontakt, olika prioriteringar i olika länder och svårigheter att utbyta information.

När vi bestämde oss för att anordna detta seminarium, utgick vi ifrån en stark övertygelse och några nya förutsättningar. Övertygelsen är att det är dags för invandrarorganisationer att påverka den europeiska dagordningen. Medan politiska partier, fackföreningar, folkrörelser, högskolor, för att inte nämna bank-, finans- och handelsvärden, har letat efter och hittat samarbetsformer på europeisk nivå har etniska och minoritetsorganisationer ännu inte gjort det, trots att många av de beslut som påverkar oss tas nu centralt av europeiska myndigheter. Vi är övertygade om att om invandrar- och minoritetsorganisationer hade haft möjlighet att utbyta information, att debattera saker av gemensamt intresse, att samordna sina insatser hade debatten om Stadgarna varit annorlunda än den har varit och t o m det slutgiltiga resultatet kunde ha varit lite annorlunda.

De nya förutsättningar som underlättar vårt samarbete är den utvecklingen som skett

inom informationsteknologin. Det har blivit lättare och mer ekonomiskt hållbart nu att hålla kontakt, utbyta information, att tillsammans planera åtgärder tack vare den elektroniska posten och internet. Samtidigt vet vi att detta innebär en ny typ av problem, svårigheten att skala av informationen, att inte sjunka och gå vilse i den elektroniska nyhetsströmmen.

Syftet med detta seminarier är sammanfattningsvis att:

- Bjuda de organisationer våra förbund är i kontakt med och som arbetar enligt principer och arbetsformer som liknar våra. Vi var av denna anledning särskilt angenäma att starta Kooperationen med etniska organisationer i de nordiska länderna;
- Genom presentationen av den diskussion som har föranlett och följt EU-stadgan och presentationen av Europarådets rapport om Cohesion and Diversity fördjupa och utvidga vår övertygelse om att samarbetet bland invandrar- och etniska organisationer i Europa är möjligt och önskvärt;
- Börja bygga ett nätverk bland våra organisationer genom att definiera de olika prioriteringsområden och att välja nätverksansvariga i varje land.

Vi har redan börjat utbyta information med våra nordiska vänner. Vi anser att det första vi bör göra är att kartlägga Nordens minoriteters och etniska organisationers struktur, omfattning, arbetssätt och prioriteringar med syfte att träffas så snart denna kartläggning är färdig

SIOS ordförande Osman Özkanats hälsningstal

Jag beklagar att Integrationsminister Mona Sahlin inte kunde vara med på grund av sjukdom. Jag hälsar välkommen riksdagsledamot Göran Magnusson, representanten för Polska Ambassaden, representanten för ABF, våra utländska gäster och alla representanter från SIOS förbunden samt Kvinno-SIOS .

SIOS är ett samarbetsorgan för 15 etniska grupper i Sverige. Snart blir vi 16 eftersom Somaliska riksförbundet har ansökt om medlemskap i vår organisation. SIOS har utvecklat mycket specifika drag under den svenska invandringens historia.

SIOS grundades av organisationer som representerade europeiska arbetskraftsinvandrare och öppnades sedan till utomeuropeiska organisationer. Vi tror på denna organisatoriska samarbetsform som inte särskiljer våra olika juridiska status i Sverige, beroende bl a på om vi tillhör den europeiska unionen eller kommer från ett tredje land.

Vi verkar tillsammans för det som förenar oss i egenskap av etniska minoriteter dvs problem på arbetsmarknaden, diskriminering, svårigheten att påverka politiska beslut som berör vår minoritetsställning, kampen för att bevara våra språk och kultur och utveckling av Sverige som ett mångkulturellt samhälle.

Vi har alltid varit intresserade att samarbeta med systerorganisationer i Europa, vi har deltagit i de första tre all-europeiska konferenserna och organiserat den fjärde här i Stockholm 1985. Vi har även organiserat ett seminarium 1997 till vilket många av de nu här närvarande deltagit.

Vårt syfte är att utbyta information och idéer på en europeisk nivå med hopp att kunna påverka den europeiska dagordningen. En av de viktigaste punkterna för dagen är Stadgan om de grundläggande rättigheterna. Stadgan har diskuterats mycket i vissa länder medan det har varit väldigt tyst i andra, t ex som Sverige.

Kanske, om vi i ett tidigare stadium hade haft möjlighet att utbyta idéer och funderingar, hade vi i viss mån kunnat påverka dess innehåll. Vi tror på möjligheten att bilda en social Europa, mångfaldig och fredlig, utan att skapa ett A- och B-lag av europeiska medborgare där individer och grupper av olika ursprung, språk och kultur, ses som en resurs och inte en belastning.

Den andra punkten i vårt program, Europarådets rapport om Mångfald och Sammanhållning, visar att våra grundläggande idéer ännu lever på den europeiska nivån och detta inger oss ett visst förtroende inför framtiden. Tyvärr har extremhögers vindar ökat markant i Europa (Österrikes val, kantonvalet i Schweiz). Att beskriva invandringen som orsak till allt ont, som källa till all brottslighet har blivit ett sätt för många partier (t ex la Lega i Italien) att ta hem lätta framgångar bland den lägst utbildade delen av väljarkåren. Den ökande rasismen och intoleransen kräver en ökad vaksamhet.

Själva Europabegreppet håller på att förlora sin glans i många av Unionens länder, i synnerhet drömmen om en social Europa. Ingen rättighet är erövrat en gång för alla om det inte är rotad i medborgarnas hjärta.

Vi anser att debatten om Stadgan, som tagit hatiska toner i vissa medlemsländer, är viktig för att vissa grundläggande principer för den demokratiska samlevnaden i Europa högtidligt proklamerats och samtidigt görs levande för dem som har en tendens att glömma dess värde.

Integration av etniska minoriteter är en av de viktigaste, kanske den viktigaste frågan på dagordningen i Europa. Vi är säkra på att vi kommer att få många nya infallsvinklar och intressanta synpunkter av Er under dessa två arbetsdagar.

Stort tack!

Riksdagsledamot Göran Magnusson presenterar EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna

Göran Magnusson redogjorde om anledningen till att det europeiska rådet bestämde att göra en ny stadga. Särskilt angelägna var de sydeuropeiska länderna som av tradition gärna vill inskriva i konstitutionen vissa rättigheter medan de nordiska länderna föredrar avtal eller vanliga lagar.

Diskussionen centrerades om denna Stadgas status, politisk dokument eller juridiskt bindande dokument. Magnusson resumerade de olika regeringarnas ställningstaganden. Han beskrev utförligt den diskussion som väsentligt har att göra med den idé av Europa som de olika medlemsstaterna har: ett federativt överstatligt samarbete som påverkar

alla samhällssektorer, rättsväsendet, de sociala och fackliga rättigheterna osv eller ett samarbete mellan suveräna stater som var för sig, genom lagar eller avtal bland de berörda parterna, utvecklar sin social- eller arbetsmarknadspolitik.

Faktiskt fanns det redan den Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter från 1950 (byggd på FN-deklarationen) som Sverige är ansluten till och som 1995 togs in som en svensk lag. 41 länder är anslutna till denna Konvention (nästan alla Europarådets länder).

En ny juridisk bindande stadga är inte önskvärd, den Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter räcker. Den skulle kanske behövas moderniseras när det gäller vissa sociala rättigheter. Det vore bra om EU som sådan anslöt sig till denna konvention. Sverige är inte så benägen att stifta lagar om allt. Välfärdsstaten i Sverige är inte rotad i grundlagen, bara i vanlig lag.

Vissa länder, bland dem Sverige, ville ha en politisk deklaration, inte en ny bindande grundlag för Unionens länder (och så ser det ut att bli). Man bör undvika att skapa ett A-laget (Unionens länder) och ett B-lag (resten av Europa) när det gäller mänskliga rättigheter.

Under debatten som följde kom fram följande synpunkter:

- Vikten att NGO organiserar sig på en europeisk nivå och bygger en lobby för att kunna påverka besluten i Bryssel. Maktinnehavarna saknar intresse på att lyssna på etniska organisationers synpunkter och den tystnad som omringade debatten om Stadgan är ett bevis på detta (Olsson).
- Vikten att etniska organisationer i Europa, med eller utan politikernas närvaro, debatterar de frågor de bedömer som angelägna. Syftet bör vara att bygga ett socialt Europa inte bara för européer utan för alla dem som bor inom dess gränser (Tagavi)
- Vikten att de gällande lagarna när det gäller migranternas rättigheter, efterlevs. Detta är viktigare än att stifta nya lagar (Re).
- Vikten att tydligt särskilja lagstadgade rättigheter för etniska och språkliga minoriteter och generella mänskliga rättigheter för alla medborgarna i Europa. Diskussionen om stadgan innebär lite risken att vi glömmer denna väsentliga skillnaden (Batel).
- Volpe redovisar sina tveksamheter gentemot Stadgan som delas bl a av CES (den europeiska fackliga organisationen). Det fattas grundläggande mänskliga rättigheter, juridiska, politiska och sociala. Det finns ingenting om integrationen av minoriteterna och om förhållandet mellan medborgarna och myndigheterna i de så kallade välfärdsstaterna. Att acceptera denna stadgan i sin nuvarande utformning som ett juridiskt bindande dokument skulle innebära ett steg bakåt.

Antonella Dolci: Europarådets rapport "Diversity and Cohesion"

Jag har haft möjligheten att delta i en konferens om "Mångfald och sammanhållning" (Diversity and Cohesion), anordnad av Europarådet den 7/8 september 2000 i Namur, i representation för det svenska Integrationsrådet.

Europarådet är den mindre kända bland de europeiska institutionerna, trots att den nyss fyllt 50 år. Den har ingen makt, varken politisk, militär eller ekonomisk, och den disponerar över mycket lite pengar. Å andra sidan, samlar den mer än 40 länder, alla europeiska länder eller alla länder som betraktas sig som europeiska.

Som ni vet, att definiera Europa och dess gränser är ingen lätt uppgift. I Europarådet ingår Unionens länder, kandidatländer, EES länder och alla andra. Där finns både Storbritannien och San Marino republiken, Ryssland och Liechtenstein, Frankrike och Malta. Vatikanstaten har observatörstatus men även Adzerbajan (utöver Japan, Mexico och USA). Det är regeringarna i dessa länder som utnämner sina representanter i Europarådet. Detta gör Europarådet till en slags förebud för framtidens Europa och samtidigt till en unik arena där så olika länder kan träffas, pröva idéer, diskutera och i bästa fall tillsammans föreslå riktlinjer till framtidens Europapolitik.

Det är just de länder som inte är medlemmar i Unionen eller i EES avtalet som visar större intresse att delta i Europarådets forum. Delegationerna från östeuropeiska länderna var mycket omfattande, likaså från Norge, och San Marino Republiken hade två representanter, mot en från Italien.

Europarådet har alltid ägnat ett stort intresse till demokratifrågor, samhällsfrågor, mänskliga rättigheter och det sociala och kulturella samarbetet inom Europa. Det har följaktligen ägnat stort intresse till minoritetspolitiken och till relationer inom majoritet och minoriteter inom de olika länderna. Det händer ofta att andra organ i Unionen ger Europarådet uppdrag att utföra en undersökning och att komma med förslag. Orsaken till septembermötet var just att offentliggöra en rapport som Europarådet, eller mer exakt dennes Direktorat för hälso- och sociala frågor, hade gjort om Diversity and Cohesion och som det tog åtta år att slutföra. Den exakta rubriken lyder: *Diversity and cohesion: New challenges for the integration of immigrants and minorities*. Underrubriken för det mest intressanta kapitlet var: Att främja sammanhållningen genom att framhäva mångfalden. Introduktionen var skriven av ingen minst än Václav Havel.

Rapporten innehåller en omfattande beskrivande del av den nya Europa (särskilt med hänsyn till Sovjetunionens fall), av utvidgningen av dess gränser och av minoriteternas, invandrarnas och de resande folkens situation i denna nya Europa (Det är intressant att notera att rapporten, när den definierar ordet minoriteter, syftar inte bara till infödda grupper utan också till invandrargrupper som har stannat i tre, fyra generationer i landet).

I jämförelse med tidigare rapporter om samma ämne, betonas det som har ändrats i 90-talets Europa. De nya faktorerna är kort sagt följande: utvidgningen (främst i Östeuropa) som innebär ett större antal nya medlemmar i Europarådet, för det mesta från

Östeuropa; de stora politiska och ekonomiska förändringar som har ägt rum både i Väst- och i Öst Europa och, 50 år efter Andra Världskriget, kriser, våld och etnisk rensning som dykt upp och de ökande riskerna för att inre konflikter ska hota sammanhållningen i de enskilda länderna.

Man understryker därför vikten att behålla sammanhållningen och att främja solidariteten tväremot sönderfallande faktorer som rasism, främlingsfientlighet, politisk, kulturell eller religiös intolerans och diskriminering av minoriteterna.

Rapporten analyserar de olika aktörernas roll när det gäller förhållandet mellan majoritet och minoriteter: staten, självklart, men även de politiska partierna, fackföreningarna, den privata sektorn (näringslivet) som betonas särskilt, trosamfundet, ideella organisationer, konstnärer och intellektuella samt idrottsvärlden. Den analyserar begreppet integration (definierat som en "ömsesidig process", som inte bara gäller lagliga rättigheter utan mera handlar om socialt acceptering). Den analyserar även begreppet *citoyenneté* som, till skillnad från *nationalité*, dvs. medborgarskap i juridisk mening, syftar till de medborgerliga plikterna och rättigheterna som berör alla som bor i ett land. Den försöker definiera de olika markörer som tillåter att värdera integrationen: juridiska, sociala, på arbetsmarknaden.

A propåbegrepp och definitioner, med tanke på att vi fortfarande letar efter ett bra definition här i Sverige: utlänningar, invandrare, sverige-finnar, de nya svenskarna osv, kan man tillägga en definition som användes mycket bland de fransktalande i konferensen: *allochtones* (utanför/födda, ung, från annan jord), i motsats till *autochtones*.

Rapporten innehåller dessutom statistik om migrationer i Europa, om antalet utländsk födda i jämförelse med de infödda i varje europeiskt land, om vilka konventioner som har blivit ratificerade i varje enskilt land och om Europarådets publikationer osv

Rubriken till rapporten är talande: Man har valt ordet *diversity* (mångfald) i stället för mångkulturalism för att understryka att kulturen är något som ständigt är i rörelse, i förändring, för att inte göra etnisk tillhörighet till en evig kantianskt kategori, för att omfatta alla de som samtidigt tillhör en kombination av olika kulturer, som har till exempel mer än en etnisk tillhörighet och dessutom en religiös tillhörighet, en regional tillhörighet, osv.

Cohesion, sammanhållning, är den andra polen. Hur håller man samman de olika europeiska länderna, hur kämpar man mot centrifugalkrafter och den ständiga födelsen av nya stater endast baserade på etnisk tillhörighet, hur håller man samman alla medborgare i ett land genom erkännande av ett visst antal gemensamma grundläggande värderingar och samtidigt hur bejakar man deras olikheter.

Efter att ha varit aktiv 20 år i den invandrapolitiska arenan är det i alla fall uppmuntrande för mig att se att nu är vissa begrepp allmänt accepterade även i en så stor och skiftande församling; att Europa som länge har varit en utvandrarvärldsdel har blivit en invandrarvärldsdel; att invandrare i Europa kom för att stanna; att olikheter är till godo; att mångfald är berikande; att tillhöra en annan kultur och att tala ett annat språk är en resurs och inte endast en last; att det är individen som ska definiera i vilken

mån han vill skilja sig från majoriteten; att integration är en ömsesidig process; samt att samhällsutvecklingen stödjer sig på principen av alla medborgarnas likhet inför lagen.

Rapportens styrka och svagheter är Europarådets styrka och svagheter. Att hitta konsensus bl 41 länder är inte en lätt uppgift, ännu mindre i minoritetsfrågor i dagens Europa. Bland Europarådets medlemmar finns länder som har en kolonial förfluten (som Belgien, Frankrike, Storbritannien) och en lång erfarenhet av invandring. Det finns relativt nya invandrarländer, länder som har stora infödda minoriteter samt länder där minoriteternas närvaro har att göra med århundradets storpolitik (t ex den ryska minoriteten i Litauen).

Har rapporten några svagheter? Ja, kartläggningen av situationen är mycket detaljerad men när det gäller de konkreta förslagen till åtgärder, är de ofta urvattnade för att inte sår vissa länder, eller inte skrämmer andra. Mycket av det som sägs och föreslås är gammalt material i den svenska debatten. Jag vet inte med säkerhet hur det är med detta i andra europeiska länder.

Europarådet var mycket angelägen om att rapporten skulle översättas av medlemsländerna och spridas till alla som arbetar med integrationen: statliga och kommunala myndigheter, skolor, fackföreningar och arbetsgivarorganisationer, hjälporganisationer, osv.

Att vara medveten om att det arbete för integration som bedrivs i det egna landet är en del i ett mycket mer omfattande projekt som gäller hela Europa; att närmare lära känna de svårigheter som andra länder i Europa kämpar med; att kunna jämföra de resultat andra länder uppnått kan vara stimulerande för arbetet och kan bidra till en bättre kännedom av Europa. Det kan även bidra till ett större engagemang för att bilda ett socialt Europa, ett fredligt Europa, ett Europa för majoriteter och minoriteter, en Europa för alla.

Under debatten som följde framhövdes följande synpunkter:

- Vikten att bygga ett nätverk bland etniska organisationer i Europa. Sverige har varit länge isolerat, utanför Europa och etniska organisationer i Sverige behöver mera utbyte med liknande organisationer i Europa, bland annat för att dra del av deras erfarenhet, när det gäller t ex kampen mot och nynazistiska organisationer. Dessa utgör en ökande hot och regeringen borde se över sin politik och förbjuda dem (Ozkanat).

- Vikten med informationsutbyte om de etniska och språkliga minoriteterna i Europas status och problem. Vi vet inte tillräckligt och tror ofta felaktigt att Sverige alltid är bästa i klassen medan vi har ofta mycket att lära oss från länder i Östeuropa, t ex, när det gäller minoritetspolitik. Det är önskvärt, när man talar om integrationen, att särskilja invandrings- och integrationspolitik men det kan vara svårt, därför att en mycket restriktiv invandringspolitik påverkar befolkningens attityder gentemot integrationspolitiken (Dolci).

- Vikten att bygga ett nätverk bland etniska organisationer. Det finns redan

ett fungerande sådan på europeisk nivå bland erkända minoriteterna och den äger en stor kraft. Dess roll var betydande för att trycka på den svenska staten och få den att erkänna den finska minoriteten och finska språkets särställning (Melakari).

Vad görs för att främja integrationen i olika europeiska länder?

SIOS syn på integrationspolitiken - Esko Melakari, SIOS styrelse (sammandrag)

Invandrar- och minoritetspolitiken i Sverige har formats av ett antal politiska beslut.

1975 års invandrarpolitiska beslut byggde på tre grundstenar, dvs jämlikhet, valfrihet och samverkan följdes av en mängd konkreta åtgärder inom skola, media, politiska rättigheter, service t ex grundandet av invandrarbyråer med fungerande tolkservice. I beslutet används begreppen invandrare och minoriteter parallellt.

1986 års invandrarpolitiska beslut byggde på Invandrarpolitiska kommitténs betänkande drog in handbromsen. Allt fler invandrade grupper även utanför Europa hade anlät. Politikerna fick "frossa".

1997 års integrationspolitiska beslut har allt mer formats till ett assimilationspolitisk beslut utan en klar mångfaldspolitik.

Sveriges Riksdag fattade 1999 ett beslut om en samlad nationell minoritetspolitik till skydd för de nationella minoriteterna i Sverige. Beslutet innebär genomförande av ett antal åtgärder som syftar till att stärka de nationella minoriteterna och ge deras språk det stöd som behövs för att de ska hållas levande.

Riksdagsbeslutet innebär att Sverige åtagit sig att ratificera två av Europarådets konventioner dvs. Europarådets ramkonvention och minoritetsspråkskonvention. De nationella minoriteter som Sverige därmed erkänt är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. De språk som beslutet omfattar är samiska, finska, meän kielii (tornedalsfinska), romani chib och jiddisch.

Riksdagens minoritetspolitiska beslut omfattar både regionala och rikstäckande åtgärder. De regionala åtgärderna omfattar särskilda förvaltningsområden för samiska, finska och meän kielii. För hela riket finns det ett antal åtgärder som syftar till att stärka de nationella minoriteterna och minoritetsspråken.

SIOS samhällssyn och det mångkulturella samhället

En grundförutsättning för ett samhälle som präglas av etnisk och språklig mångfald är

- ett rättvist, jämlikt och demokratiskt samhälle där alla har lika värde och lika rätt;
- ett samhälle där alla kan utvecklas i harmoni utifrån egna förutsättningar;
- ett samhälle som är öppet och tolerant gentemot alla människor oavsett etnisk bakgrund och tillhörighet;
- ett samhälle mot intolerans, diskriminering, främlingsfientlighet och rasism.

Lika möjligheter och rättigheter är de viktigaste förutsättningarna för ett mångkulturellt samhälle.

Modersmålet och den egna kulturen är av fundamentalt värde för varje individs identitet. Att äga sitt modersmål är samtidigt en grundläggande mänsklig av FN fastslagen rättighet.

Om det mångkulturella samhället skall förverkligas må det samhället uttrycka en klar vilja att uppmuntra och stödja en utveckling som leder till ett bejakande av modersmålet och den egna kulturens betydelse.

Den nuvarande politiken mot etniska minoriteter är assimilerande trots att man i offentlig retorik vill påstå motsatsen. Trots att det talats över hundra språk i landet och trots att det i Sverige funnits nationella minoriteter och minoritetsspråk av hävd betraktas samhället i praktiken som kulturellt homogent och enspråkigt.

Det mångkulturella Sverige kan uppnås som resultat av en process - vi kan kalla det för integrationen. Processen ska ske i samverkan mellan majoritetsbefolkningen och minoritetsgrupperna.

En förutsättning för detta är en klar definierad minoritetspolitik. Valfriheten ska förstärkas så att samhället respekterar de val som etniska minoriteter och enskilda individer gör. Självidentifikation måste vara utgångspunkten. Om samhället accepterar mångfald och pluralism måste integrationspolitiken utgå från en mångfaldspolitik, dvs en politik som bejakar etniska och språkliga gruppers identitet och intressen. Det är först då alla ser Sverige som sitt eget land, känner stolthet över att vara en tillgång och en del av den samhälleliga gemenskapen. Det är först då den enskilde känner att man har lika värde. Det är först då "vi och de" -känsla upphör.

Det är nödvändigt att stärka minoritetspolitiken och därmed de etniska gruppers deltagande i samhällslivet.

Dagens bidragssystem innebär att organisationer som arbetar för förstärkande av mångfalden blir statsmaktens "lakejer". Samtidigt som det ekonomiska stödet till språk- och kulturverksamhet skurits ner likaså stöd till upprätthållande av en demokratisk apparat riktas stödet i första hand till integrationsprojekt (läs assimilationsfrämjande projekt)

Att språkminoriteternas lott är att leva under assimilationstryck är ett känt faktum. I Sverige bakas trycket i byråkratiska hinder och tystnad. Medan den integrations- och minoritetspolitiken håller på att utvecklas till ett nytt "Hallandsåprojekt" förtiger svenska politiker och pressen samfällt. Varför?

Wieslaw Tarka om minoritetspolitiken i Polen

Wieslaw Tarka presenterar utförligt den aktuella minoritetspolitiken i Polen, med en kort historisk överblick.

Polen är ett land där 35% av befolkningen före kriget utgjordes av minoriteter

(judar, litauer osv). Nu är minoriteterna bara 3-4% av befolkningen. Polen är väl medveten om att de har förlorat något, de saknar sina minoriteter och sedan 1989 för en mycket måmedveten politik för att behålla och förstärka de kvarstående minoriteternas (romer, judar, tyskar osv) status när det gäller språk, kultur och information.

Polen är också mycket intresserad av att bli medlem i EU som polackerna främst ser som ett stort fredsprojekt. De är dock lite oroade över att medlemskapet, som även innebär godkännande av Schengenavtalet, kan komplicera förhållanden med de stora polska minoriteterna som lever över östra gränsen, t ex i Vitryssland.

Amara Ranaweera och Orevaoghene C. Obaro om Norges mångfaldspolitik

Amara Ranaweera (INLO) redogör för gapet mellan den proklamerade mångfaldspolitiken i Norge och verkligheten. De nyanlända har stora svårigheter när det gäller arbete, bostad, utbildning och diskriminering. Samarbetet bl invandrarorganisationer i Norden är mycket viktigt, desto mera som Norge befinner sig utanför den europeiska gemenskapen.

Orevaoghene C. Obaro (INLO) presenterar de arbetsformer som invandrare och flyktingar använder sig av i Norge. e ett Rikstäckande Riksförbund, The Immigrant Federation, som har förgreningar i 9 av de 19 norska län. I detta plattform ingår invandrar-, kvinno- och religiösa organisationer .

Gabriel Fernandes om Storbritanniens integrationspolitik

Gabriel Fernandes (CCP) presenterar Storbritanniens integrationspolitik som han bedömer som väsentligt lyckad, i synnerhet när det gäller utbildning, hälsa, sociala rättigheter och bostadspolitik.

Valerio Re, SIOS styrelse: Hur ska vi skapa ett nätverk bland etniska organisationer i Europa?

Jag hälsar välkomna alla deltagare, både våra gäster från Europa och representanterna för SIOS förbund och Kvinno-SIOS och i synnerhet Ulf Lundgren från ABF som inte var närvarande igår.

Idag ska vi försöka finna effektiva metoder för att fortsätta samarbetet. Efter det sista seminariet i maj 1997, som alla bedömde som mycket lyckat, utbytte vi adresser och telefonnummer men... samarbetet har runnit i sanden. Detta trots att vi hade upptäckt att många av våra problem var gemensamma och att vi var överens om att utbyte av informationer och erfarenheter och en viss samordning av verksamhet var önskvärda. Det vet väl många som är närvarande idag och som deltagit i förra seminariet. Vad beror detta på och hur kan vi rätta till det?

Brist på pengar: många organisationer som var intresserade att delta i detta seminarium, t ex, fick avstå därför att de inte hade pengar för att betala resan. Det krävdes också mycket tid och kraft av SIOS för att hitta finansieringen för detta seminarium.

Brist på tid: det förekommer samtidigt många olika evenemang, både på nationell och internationell nivå. Just nu, till exempel, äger ett seminarium rum i Tyskland som berör många av de frågor som intresserar våra grupper.

Brist på mänskliga resurser: småförbund har i synnerhet ofta svårt att delta i alla möten de är bjudna till. De har inte heller så många kompetenta personer som kan vara ersättare när det behövs.

Det är möjligt att IT-teknologin kommer att hjälpa oss att lösa åtminstone några av våra problem. Om vi lyckas hitta ett sätt att hålla kontakt mellan oss, att hålla oss informerade, att samordna vissa delar av vår verksamhet, blir det mindre behov av dyra resor och möten. De få möten som blir kvar på agendan, och som fyller en mycket viktig och oersättlig funktion, blir bättre också förberedda.

Vi tror att det vore önskvärt att försöka bygga redan från idag ett elektroniskt nätverk. Varje nationellt förbund borde ha en kontaktperson med e-postadress (t ex Italienska Riksförbundet), varje samarbetsgrupp likaså (t ex SIOS) och kanske varje etnisk nätverk (till ex FILEF, European Union of Polish Associations, Conselho da Comunidades Portuguesas osv.) Varje kontaktperson borde skriva på vilket språk hon/han kan ta emot och meddela informationen. Många av de organisationer som inbjudits men som inte kunde vara med idag har uttryckt intresse för att delta i ett sådant nätverk.

Vi borde även uträtta en agenda som innehåller alla evenemang som förutsätter deltagande av etniska organisationer från utlandet. Detta för att undvika att två aktiviteter, som nu är fallet, sammanfaller på samma datum. Slutligen borde vi ange de prioriterade områden som varje organisation har så att utbytet och samordningen bara gäller det som intresserar oss alla.

När det gäller SIOS, prioriterar vi språk och kultur, demokratiskt deltagande och kamp mot diskriminering.

Nu lämnar jag ordet till Ulf Lundgren som ska presentera ABF, en bildningsorganisation med vilken SIOS samarbetar flitigt med. Ulf kommer även att berätta om ABF:s arbete för att bilda ett europeiskt nätverk med andra bildningsorganisationer.

Ulf Lundgren (ABF)

Lundgren ger en kort historisk överblick om ABF:s (Arbetarnas bildningsförbund) historia och dess arbetsformer. Han presenterar det internationella samarbetet som bedrivs idag i ABF:s regi. Det finns både en nordisk, en europeisk och en internationell organisation. De vill gärna hjälpa etniska organisationer att bygga ett nätverk och ställer till förfogande, för att börja med, sin nordiska samarbetsgrupp.

I debatten som följde fördes fram följande synpunkter:

- Arbetet för Stadgan är inte avslutat. Vi har fortfarande möjlighet att påverka i den riktning som intresserar oss. Detta bör vara en av de prioriterade punkter för den

arbetsgrupp som vi kommer att bilda (Tagavi).

- Vi bör bilda ett nätverk för invandrarkvinnor i Europa, som är en starkt förfördelad grupp. Kvinno-SIOS håller redan att arbeta med detta med början på de nordiska länderna (Nordin).
- Man bör inte betona för mycket det svenska ordförandeskapets vikt. Det är att bygga ett nätverk som är verkligen viktigt (Fernandes)
- Bra att börja med att bygga ett nätverk i de nordiska länderna. Det finns en Council for Ethnic Minorities i Danmark och något liknande i Finland (Obaro)
- Nätverket är OK men det är viktigt att definiera först de organisatoriska formerna och de prioriteringar som gäller. Samarbetet bör fokuseras enbart på de icke-erkända minoriteterna. Det är ett enormt arbete som väntar oss, bland annat att definiera integrationsbegreppet, det mångkulturella samhället osv. Det är bättre att inte utvidga sig till andra frågor som har att göra med genus, invandringspolitik osv. Det är en fråga om strategi (Batel).
- Vi behöver komma nu till konkreta förslag. Vi väljer en arbetsgrupp, med en sammanställande i varje land. Vi börjar med Nordeuropa (Skandinavien, UK, olland). Vi börjar genast med att göra en kartläggning av de existerande organisationerna och samarbetsplattformerna i respektive land, med adress, fax, e-post osv Vi bör också tänka på hur vi ska finansiera detta arbete och om vi ska söka pengar hos respektive regering eller hos de europeiska myndigheterna. (Xavier)
- Det är viktigt att analysera och försöka förstå varför Kooperationen hittills aldrig riktigt sättes igång, för att inte upprepa samma fel. Vi är ju alla överens om att denna Kooperation är viktig (Re).

Slutdokument om EU-seminariet 25 och 26 november 2000

Integrationen av människor tillhörande etniska minoriteter är en av de viktigaste frågorna i Europa idag, eftersom den berör centrala frågor för Europas framtid, såsom demokrati och människornas lika värde.

Vi kan dock konstatera att mörka krafter verkar i Europa och ökar sitt inflytande markant. Att beskriva invandringen som orsak till allt ont och som källa till all brottslighet har blivit ett sätt för många partier och organisationer att lätt ta hem framgångar bland väljarkåren. Den ökade rasismen och intoleransen kräver en ökad vaksamhet. Ingen rättighet är erövrad en gång för alla om den inte är rotad i medborgarnas hjärta.

Vi tror på möjligheten att bilda ett fredligt, mångkulturellt och mångetniskt Europa, utan A- och B-medborgare. Ett Europa där individer och grupper av olika ursprung, språk och kultur, ses som en resurs och inte som en belastning. Vi tror också på ett socialt Europa där alla människor känner sig trygga och utvecklas i harmoni utifrån egna förutsättningar.

SIOS och de europeiska nätverk, organisationer och arbetsgrupper som har samlats i Stockholm 25 och 26 november 2000 har kommit överens om

* Att bilda ett nätverk med syfte att utbyta idéer och information för att skapa opinion kring följande prioriterade områden:

- Språk och kultur
- Demokratifrågor
- Diskrimineringsfrågor

* Att nätverket ska arbeta på olika nivåer. På nordisk nivå ska nätverket agera gentemot det Nordiska Ministerrådet och på europeisk nivå gentemot de centrala europeiska institutionerna i Europeiska Unionen och Europarådet.

* Att tillsätta en arbetsgrupp som har till uppgift att komma med förslag till strategier, arbetsformer och gemensamma aktiviteter kring följande frågor:

- EU:s Stadga om de grundläggande rättigheterna
- nätverksarbete
- kartläggning av organisationer för etniska och språkliga minoriteter i varje land
- det europeiska året för språk
- det svenska ordförandeskapet i EU

Inom ramen för samarbetet kommer ett nätverk för Kvinno-SIOS och liknande kvinnoorganisationer i Norden och Europa att bildas.

De etniska organisationer som är aktiva i det land som har ordförandeskap i EU bör inta en mera framträdande roll som samordnare av nätverket gentemot den nationella regeringen och de centrala myndigheterna.

DELTAGARFÖRTECKNING

Göran Magnusson, riksdagsledamot
Wieslaw Tarka, Förste sekreterare, Polska Ambassaden
Ulf Lundgren, Internationell sekreterare, ABF

Amara Ranaweera, INLO, Norge
Orevaoghene C. Obaro, INLO, Norge

Gaetano Volpe, FILEF
Valerio Re, Italienska Riksförbundet
Antonella Dolci, Italienska Riksförbundet

Zygmunt Szkopiak, Council of the Polish Communities in Europe
Maria Olsson, Riksförbundet Polska Föreningar
Adam Pilat, Riksförbundet Polska Föreningar

Osman Ozkanat, Turkiska Riksförbundet, SIOS ordförande
Adem Okur, Turkiska Riksförbundet
Ali Hasyilmaz, Turkiska Riksförbundet

Gabriel Fernandes, England, CCPE
José Xavier, Holland, CCPN
Carlos Semedo, Frankrike, CCPF
Amadeu Batel, Portugisiska Riksförbundet

Mariana Freitas, Kvinno-SIOS
Schikran Barkarmo, Kvinno-SIOS
Ewa Nordin, Kvinno-SIOS
Anna Lukasic, Kvinno-SIOS

Keya Izol, Kurdiska Riksförbundet
Alan Sjönebo, Kurdiska Riksförbundet

Milan Buvac, Allserbisk-Jugoslaviska Riksförbundet

Seyran Duran, Kurdistans Kvinnoförbund
Hevi Sabri, Kurdistans Kvinnoförbund

Saied Tagavi, Iranska Riksförbundet

Freddy Weitzel, Chilenska Riksförbundet

Sami Bozkurt, Syrianska Riksförbundet
Robert Halef, Syrianska Riksförbundet

Juan Capel, Spanska Riksförbundet
Francisco Rodriguez, Spanska Riksförbundet

Manlio Palocci, FAI (Fackligt Aktiva Invandrare)

Julio Fuentes, SIOS Kansli
Shirin Alemdar, SIOS Kansli
Marcela Lizana, SIOS Kansli

Innehåll

Sammanfattning

Förord	2
SIOS ordförande Osman Özkanats hälsningstal	3
Riksdagsledamot Göran Magnusson presenterar EU:s Stadga om de grundläggande rättigheterna	4
Antonella Dolci: Europarådets rapport ”Diversity and Cohesion”	6
Vad görs för att främja integrationen i olika europeiska länder?	9
Valerio Re: Hur ska vi skapa ett nätverk bland etniska organisationer i Europa?	11
Slutdokument	14
Deltagarförteckning	15